

Oahttse – legalfábmodus – boahtteáigggefábmodus

Ulmuttjida demensajn dárbahti vissa mutton skihpudagán viehkevi ietjasa ássjiht háldadit, dagu ruhtadilev dájmadit ja/jali gá galggá mierredit juojddáv mij la ájnas persávnálasj ássjiht.

Oahttse la almulasj árnih ulmuttjida gudi dárbahti viehkevi ietjasa berustimijt várajda váldátjit. Stáhtatjuottjodiddje oahttsevi nammat. Ulmusj iesj, lagámusá jali dáktár máhtti oahttsevi ánodit. Suohkana hukso- jali sosiáldievnastusán la aj vælggogisvuohta diededit gá miejnniji nágin oahttsevi dárbahti.

Jus galggá oahttsevi oadtjot de galggá viehkevi dárbahti, ja medisijnak vidjuriht mañnela, ij dasti máhttet ietjasa dájmaht gárvvit. Demenssa máhtta liehket dákkir vijor. Máhtta ánodit sierralágásj tjehpudagáht oahttsen, dagu jut sán la sámegiellak. Moaddásijn gænna l demensdiagnosa e oahttsevi dárbahti, danen gá sijá lagámusá sijá persávnálasj ja rudálasj berustimijt várajda válddi buojkulvissan boahtteáigggefábmodusá baktu.

Sán guhti oahttsevi galggá oadtjot nammaduvvam, galggá tjáallattjat oahttsádallamij guorrasit, guhtimusj oahttsen galggá ja makkir dahkamusáht oahttsevi galggá viehkedit. Návti galla ij la jus sán guhti oahttsevi ánot ij máhte tjeilggit, nannodit jali diededit sávdusáht. De galggá buoremus dáddjadus ulmutja sidodis ja riektás árron vuodon merustallamij. Jus ietjasa dagoht ja válljimijt dáddjat, de máhtta aj vájku ber goassa ánodit oahttsevi hájttá.

Vájku makkir dilen la ulmusj guhti oahttsevi oadtju nammaduvvam la, de galggá sunji gulldalit ja galggá bessatietjasa vuojnoht ja sávdusáht ávdedit. Dát guosská aj mærrádusáht ma dagáduvvi mañnel gá oahttsevi la oadtjum. Jus ulmusj gænna la oahttsevi ij besa ietjasa vuojnov buktet, de galggá dav dahkat majt jáhkka sán luluj sihtat.

Oahttsevi ij galga dahkat ienebut gá majt dárbahti, ja dan diehti ij oahttsevi mandáhtta galga sisadnet ienebut gá majt dárbahti. Stáhtatjuottjodiddje oahttsevi gehtjat. Oahttsevi ij máhte duola dagu goadevi vuobddet, biednigijht luojkkat, stuorra vattáldagáht vaddet jali árbev árabuht juohkegoahtet jus stáhtatjuottjodiddjevi ij la dav vuostatjin dáhkkidam. Stáhtatjuottjodiddje máhtta oahttses bargov váldet jus hukso ulmutjih gænna l oahttsevi háhttu dav dahkat. Oahttsen la sjávodisvuohtavælggogisvuohta, valla oahttsevi bæssá dárbo milta diededit gen ávdás la oahttsevi ja majt dat sisadná.

Lagámusá, dagu gállasjuojmme/aktanárro, maná jali æjgáda, máhtti oahttsen nammaduvvat. Dábáallattjat galggá oahttsevi ruhtalágov stáhtatjuottjodiddjáht sáddit juohkka jage. Dát guosská gájkajda, ietján gá oahttsevi gudi li gállasjuojme jali aktanárro. Sij e dárbahti ruhtalágov dahkat. Oahttsevi mávsov oadtju bargo ávdás mierredum láhkáj. Oajvvenjuolgasus la sán gænna la oahttsevi dat ávdás máksá. Jus ælla nuoges biedniga sujna gænna l oahttsevi, máhtta stáhtatjuottjodiddje gáloht gáhttjáht. Gá lagámusá li oahttsen de ábaht e mávsov gáhttjomis oattjo.

Ietjá árniga ma ælla oahttsevi, valla sæmmi nuolgasusáhtda gulluji li Legalfábmodus ja Boahtteáigggefábmodus

Legalfábmodus vaddá skihpa ulmutja lagámusáhtda formála máhtudagáv ábæjválasj ruhtadilev dájmadittjat mij guosská goahtáj ja máksevij, værro- ja divutmákselij jnv. váni oahttseoajválattjat (stáhtatjuottjodiddje) formála nammadimes oahttsen. Legalfábmodusá milta e lagámusá besa edna rudáht adnet dagu gádiht ja ietjá investerimijht oasstet, jali persávnálasj vidjuriht dájmadit degu áhtsáht bargoht jali gujddit mærrádusáht. Jus dajht galggá bessat dahkat de háhttu sán gut dav galggá dahkat nammaduvvat oahttsen formáallattjat jali galggá gávnnet boahtteoajgggefábmodus.

Boahtteáigggefábmodus la luojvoj árník mij máhtá oahttse sajen. Boahtteáigggefábmodusá baktu máhtá mierredit gáktu duv boahtteáiggge galggá.

Boahtteáigggefábmodus la tjálasj fábmodus mij javllá gáktu dán sidá duv økonomalasj ja/jali persávnálasj ássje galggi árniduvvat gå i desti iesj buvte. Fábmodusán bierrí tjielggasit ávddán boahtet gáktu sidá duv berustime galggi várajda váldeduvvat.

Sán gev fábmodusán vállji duv ávdás mierredit, gåhtjoduvvá fábmodiddjen. Boahtteáigggefábmodusán máhtá mierredit gut galggá fábmoduvvat ja majt fábmodiddje galggá duv ávdás dahkat. Máhtá mierredit avtav jali ienep ulmutjijt gudi galggi bessat duv ávdás mierredit.

Vájku boahtteáigggefábmodus la álgaduvvam, de dábálasj oahttse máhtá nammaduvvat jus boahtteáigggefábmodus ij nuohkásit gåbtjá, ja oahttse gájbbáduvá li álliduvvam.

Ienep diedojt dáppe gávna: www.sivilrett.no